KAPITAN KLOSS

Nr 5

ŚCIŚLE TAJNE

KRONIKA WOJNY 1939–1945

AGRESJA NA ZSRR (czerwiec 1941 – listopad 1942) rozpoczęła się 22.6.1941 r. przekroczeniem przez Niemców radziecko-niemieckiej linii granicznej ustalonej paktem z 1939 r. Pakt ten Niemcy zerwały bez wypowiedzenia przystępując do realizacji zatwierdzonego przez Hitlera jeszcze 18.12.40 r. planu wojny z ZSRR pod kryptonimem „Barbarossa". W skład sił zbrojnych użytych do uderzenia na ZSRR wchodziły wojska niemieckie i wojska państw podporządkowanych Rzeszy. Siły niemieckie składały się ze 152 dywizji i 2 brygad (w tym 19 dywizji pancernych i 14 zmotoryzowanych), 16 dywizji i 3 brygad fińskich, 13 dywizji i 9 brygad rumuńskich oraz z 4 brygad węgierskich. Łącznie na froncie wschodnim skoncentrowano 181 dywizji i 18 brygad, około 3500 czołgów i około 4800 samolotów z czego 3800 niemieckich. Później wojska te zostały uzupełnione oddziałami włoskimi, słowackimi i hiszpańską błękitną dywizją, która przybyła na front wschodni, mimo że formalnie Hiszpania zachowała neutralność. Niemiecki plan przewidywał uderzenie na trzech kierunkach strategicznych: leningradzkim, smoleńskim i kijowskim, rozgromienie radzieckich sił zbrojnych i osiągnięcie rubieży Archangielsk – Wołga w 3–4 miesiące od rozpoczęcia kampanii. Działania miały polegać na błyskawicznym wlamywaniu się na dużą głębokość silnymi klinami pancernymi i piechoty zmotoryzowanej przy ścisłym współdziałaniu z lotnictwem. Realizując doktrynę wojny błyskawicznej Niemcy liczyli na słabość i niepełne przygotowanie radzieckich sił zbrojnych jak również na uchwycenie inicjatywy strategicznej przez zaskoczenie. Prezydium Rady Najwyższej ZSRR pierwszego dnia wojny zarządziło mobilizację roczników 1905–1918, przekształcając jednocześnie nadgraniczne okręgi wojskowe we Fronty, następnego dnia (23.6.) utworzono Kwaterę Główną Naczelnego Dowództwa Sił Zbrojnych ZSRR, a 30.6. – Państwowy Komitet Obrony pod kierownictwem J. Stalina. Głównym zadaniem komitetu było wprowadzenie wojennego planowania, przestawienie produkcji przemysłowej na potrzeby frontu i zorganizowanie ewakuacji z obszarów zagrożonych. W początkowym okresie Niemcom udało się uzyskać znaczne sukcesy. Po ciężkich bitwach obronnych stoczonych na terenach Białoruskiej i Ukraińskiej Republiki Radzieckiej Armia Czerwona zmuszona była wycofać się w głąb kraju. W pierwszych dniach lipca front osiągnął Psków, Połock, Witebsk, Żytomierz, rozciągając się od jeziora Pejpus (jez. Czudzkie) do Morza Czarnego przy ujściu Dunaju. Hitler uznał, że losy kampanii są przesądzone i rozkazał na dalekiej północy uderzyć na Murmańsk, na północy zablokować Leningrad, w centrum rozwinąć natarcie na Moskwę, a na południu na Kijów. Rozgorzały zacięte walki pod Leningradem, Smoleńskiem i na południe od Humania. Wojska radzieckie nie zdołały powstrzymać natarcia. Częściowo zostały okrążone, a częściowo wycofały się, zostawiając garnizony w niektórych miastach m. in. Leningradzie i Odessie. Jesienią 1941 r. Niemcy rozpoczęli nową ofensywę starając się we współdziałaniu z wojskami fińskimi okrążyć Leningrad oraz osiągnąć i okrążyć Moskwę. Na południu opanowali Krym i wybrzeże Morza Azowskiego z rejonami przemysłowymi Donbas, Krzywy Róg, Nikopol. Podczas tych walk trwających do grudnia 1941 r. Niemcy wyczerpali całkowicie swe siły zaczepne, natomiast Armia Radziecka wzmacniana przez intensywną pracę zaplecza nie tylko zdołała powstrzymać niemieckie natarcie, ale mogła przejść do przeciwnatarcia.

Wśród nowych oddziałów formujących się na zapleczu w oparciu o umowę rządu ZSRR z rządem polskim powstały także jednostki Armii Polskiej dowodzonej przez gen. W. Andersa, które nie weszły jednak do walki na froncie wschodnim. W 1942 r. Anders wycofał jednostki Armii Polskiej w liczbie ok. 114 tys. ludzi do Iranu, gdzie zostały podporządkowane dowództwu brytyjskiemu.

Radziecka ofensywa zimowa 1941/42 r., która ruszyła w pierwszych dniach grudnia doprowadziła do likwidacji niemieckich włamań na północ i południe od Moskwy oraz poprawiła sytuację w rejonie Leningradu, pod Tychwinem. Nad Morzem Czarnym trwały walki o Sewastopol. Wiosną 1942 r. stan Armii Radzieckiej był znacznie lepszy, jednak brakowało jeszcze uzbrojenia, głównie dział, czołgów i samolotów. Niemcy dysponowali w tym czasie na froncie wschodnim 178 dywizjami i 15 brygadami piechoty, 14 dywizjami i 2 brygadami piechoty zmotoryzowanej, 20 dywizjami pancernymi oraz 4 dywizjami i 3 brygadami kawalerii. Nie byli oni w stanie uzyskać przewagi na całym olbrzymim froncie jednak odnieśli szereg lokalnych sukcesów: okrążyli radzieckie zgrupowanie pod Charkowem i Demiańskiem, opanowali Kercz i podeszli pod Sewastopol. Latem 1942 r. Niemcy powiększyli swoje siły na froncie wschodnim do 230 dywizji i 26 brygad i zdecydowali się przeprowadzić ofensywę na południu w celu opanowania Kaukazu (rejony przemysłowe i zagłębie naftowe), a na północy zdobyć Leningrad i opanować linię kolei murmańskiej. Radzieckie wojska wycofały się, uniemożliwiając nieprzyjacielowi okrążenie ich i zniszczenie. Niemcy opanowali rozległą przestrzeń w wielkim łuku Donu osiągając Rostów. W ich ręce wpadły rolnicze obszary Donu i Kubania, wschodnia część Donbasu i rejon północnego Kaukazu. Ponieważ wojska ra-

KAPITAN KLOSS
ROK 1943.
W PEWNYM MIEŚCIE W POLSCE...
W KONSPIRACYJNYM MIESZKANIU-PUNKCIE KONTAKTOWYM CZŁONKÓW RUCHU OPORU.
JLE JESZCZE CZASU ZOSTA-ŁO, EDWARDZIE ?
OSIEM MINUT I WYRZUTNIE REILA WYLECĄ W POWIETRZE.
ŚCIŚLE TAJNE
SŁYSZAŁEŚ O INŻYNIERZE PULKOWSKIM ?
TAK. PRED WOJNĄ PRACOWAŁ NAD BUDOWĄ SILNIKÓW ODRZUTOWYCH.
POZOSTAŁO JESZCZE SIEDEM MINUT. CZY WIESZ, ŻE PULKOWSKIEGO ARESZTOWAŁO GESTAPO? REIL CHCE WYKORZYSTAĆ JEGO WIEDZĘ.
NIE MOŻEMY DO TEGO DOPUŚCIĆ!

GABINET INŻYNIERA ERWINA REILA.
PROSZĘ NAS ZOSTAWIĆ SAMYCH HERR ROTTENFÜHRER.
NAZYWAM SIĘ ERWIN REIL. JESTEM INŻYNIEREM I PROPONUJĘ PANU WSPÓŁPRACĘ, PANIE PULKOWSKI.
JESTEM WIĘŹNIEM GESTAPO.
GESTAPO ODDAŁO PANA DO MOJEJ DYSPOZYCJI. BĘDZIEMY RAZEM BUDOWAĆ SILNIKI RAKIETOWE.
A JEŚLI SIĘ NIE ZGODZĘ?
PROSZĘ PAMIĘTAĆ, ŻE PAŃSKA ŻONA ZNAJDUJE SIĘ W RĘKACH GESTAPO.
NIE MUSI MI PAN O TYM PRZYPOMINAĆ.
... OBAJ SŁUŻYMY NAUCE. STWORZĘ PANU ZNAKOMITE WARUNKI PRACY...

Z MIEJSCA WYBUCHU UCIEKA DWÓCH CHŁOPCÓW. JEDEN Z NICH TO KAZIK.
GABINET INŻYNIERA REILA
MOJE WYRZUTNIE!

W MIESZKANIU EDWARDA.
KAZIK DOBRZE SIĘ SPISAŁ... TERAZ BĘDZIE MUSIAŁ USTALIĆ, GDZIE REIL WIĘZI PULKOWSKIEGO.
TAK. TO SAMO ZADANIE POWIERZYMY DANCE...
W MIESZKANIU REILA.
CHCIAŁABYM PRACOWAĆ U PANA...
U MNIE PRACUJĄ TYLKO NIEMCY, PANNO DANKO.
PANI MI SIĘ BARDZO PODOBA. POSTARAM SIĘ...
NA PEWNO BĘDZIE PAN ZE MNIE ZADOWOLONY.
NIESTETY MUSZĘ JUŻ IŚĆ. BAL U GAULEITERA... CZEKAM NA PANIĄ JUTRO W BIURZE...

BAL U GAULEITERA.
ZNA PAN TEGO GOGUSIA WE FRAKU, STOJĄCEGO OBOK GAULEITERA?
TO SŁYNNY PRESTIDIGITATOR, RIOLETTO.

CIEKAW JESTEM JAKIE SZTUCZKI POKAŻE NAM TEN SZARLATAN.
TO NIE SZTUCZKI A PRAWDZIWA WIEDZA, PANIE INŻYNIERZE.

PAN RIOLETTO ODSŁONI PRZED NAMI RĄBEK WIEDZY TAJEMNEJ.
POPROSZĘ PANA O CYGARO.
RIOLETTO WYRZUCA CYGARO PRZEZ OKNO.
JAK PAN TO ZROBIŁ ?
TO ZUPEŁNIE PROSTE...
RIOLETTO WYCIĄGA TO SAMO PALĄCE SIĘ CYGARO Z KIESZENI PUSCHKEGO.
PRZED PAROMA DNIAMI BANDYCI PODŁOŻYLI BOMBĘ POD OBIEKTY WOJSKOWE. GDYBY PAN CHCIAŁ NAM POMÓC...
PROSZĘ O JAKIŚ PRZEDMIOT MAJĄCY ZWIĄZEK Z TĄ SPRAWĄ...
OTO LEGITYMACJA ŻOŁNIERZA, KTÓRY ZGINĄŁ W CZASIE WYBUCHU.
COŚ MI PRZESZKADZA. JEST TU KTOŚ, KTO BRAŁ W TYM UDZIAŁ.

KTO JEST TĄ OSOBĄ, PANIE RIOLETTO?
TEGO, NIESTETY, NIE WIEM.
PANOWIE, ZDAJE SIĘ, NIE WIERZĄ W NAUKI TAJEMNE?
NIE.
JESTEŚMY SCEPTYKAMI, PANIE RIOLETTO.
MOŻE PANA PRZEKONAĆ? PROSZĘ MI POKAZAĆ PRAWĄ DŁOŃ.
NIE LUBIĘ WRÓŻB.
ZNALAZŁ PAN COŚ, GLAUBEL?
TYMCZASEM NIC. ALE MAM PEWIEN PLAN...

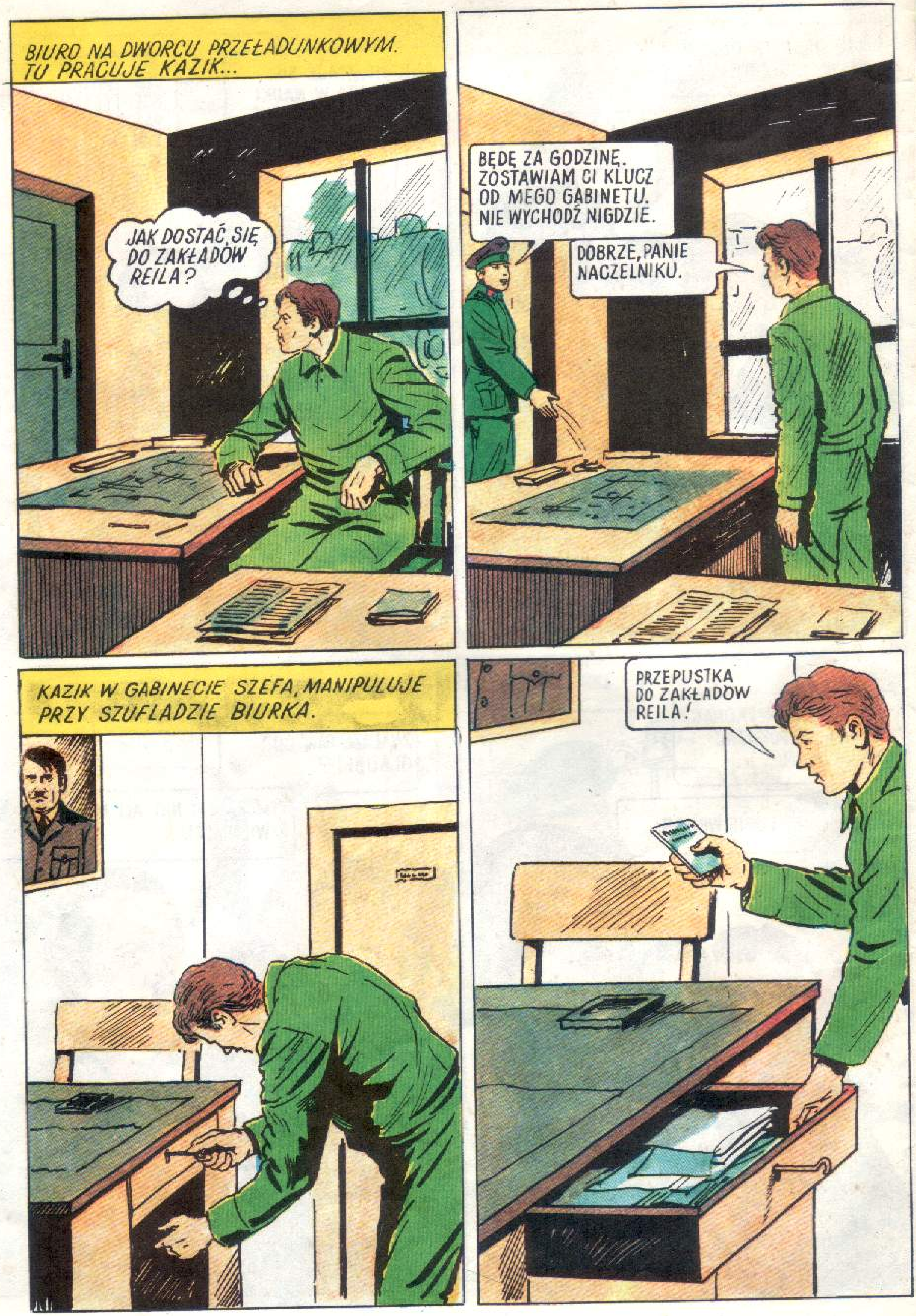
BIURO NA DWORCU PRZEŁADUNKOWYM. TU PRACUJE KAZIK...
JAK DOSTAĆ SIĘ DO ZAKŁADÓW REILA?
BĘDĘ ZA GODZINĘ. ZOSTAWIAM CI KLUCZ OD MEGO GABINETU. NIE WYCHODŹ NIGDZIE.
DOBRZE, PANIE NACZELNIKU.
KAZIK W GABINECIE SZEFA, MANIPULUJE PRZY SZUFLADZIE BIURKA.
PRZEPUSTKA DO ZAKŁADÓW REILA!

KAZIK WCHODZI NA TEREN ZAKŁADÓW REILA.
MOŻESZ WEJŚĆ!
KAZIK NIE WIE, ŻE ŚLEDZI GO GLAUBEL.
NIE RUSZAJ SIĘ! DOKUMENTY I KARTKA! SZYBKO!

KAZIMIERZ TRUCHANOWICZ. PRACUJESZ NA DWORCU PRZEŁADUNKOWYM?
UKRADŁEŚ PRZEPUSTKĘ? ODPOWIADAJ!
TAK.
RAUS!
IDŹ, POWIEDZIAŁEM!

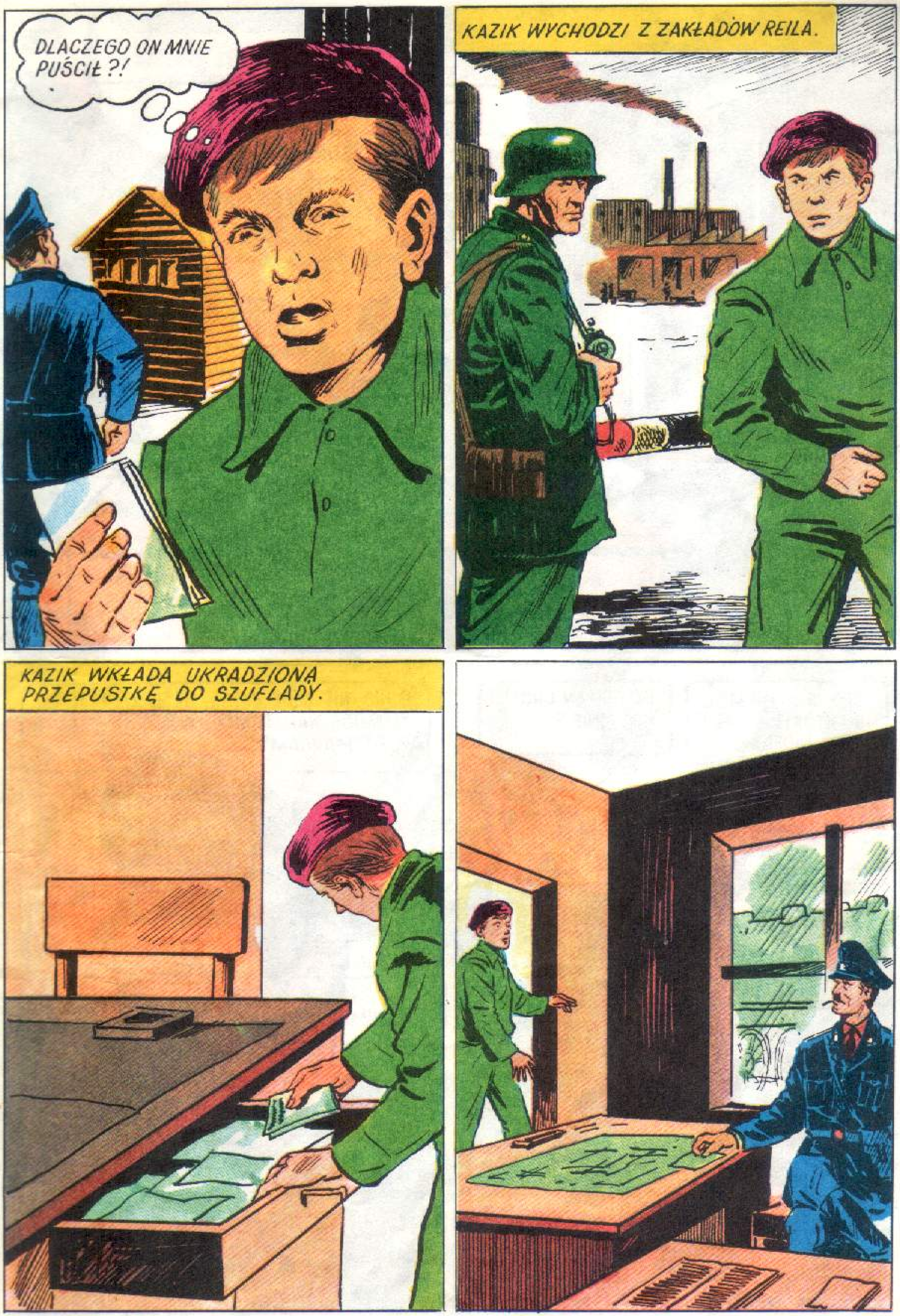
DLACZEGO ON MNIE PUŚCIŁ ?!
KAZIK WYCHODZI Z ZAKŁADÓW REILA.
KAZIK WKŁADA UKRADZIONĄ PRZEPUSTKĘ DO SZUFLADY.

NIE BÓJ SIĘ. ZAPOMNIAŁEM CI ODDAĆ RYSUNEK.
DLACZEGO PAN TO ROBI ?
SĄ I TACY NIEMCY, DO KTÓRYCH MOŻNA MIEĆ ZAUFANIE.
CZEGO PAN CHCE ODE MNIE ?
O NIC NIE BĘDĘ PYTAŁ. JEŚLI UZNASZ, ŻE MOGĘ WAM POMÓC, WTEDY POROZMAWIAMY...

MIESZKANIE EDWARDA.
SPÓŹNIŁEŚ SIĘ, KAZIK.
MAM WAŻNE INFORMACJE.
NIE OPIERAJ SIĘ O DONICZKĘ. TO ZNAK DLA JANKA, ŻE MOŻE WEJŚĆ.
ZNÓW TEN TWÓJ TAJEMNICZY JANEK!
MÓW SZYBKO. MAMY MAŁO CZASU.
NIE WIEM JESZCZE, GDZIE TRZYMAJĄ PULKOWSKIEGO. ALE ZWERBOWAŁEM... NIEMCA.
TO MI SIĘ NIE PODOBA... OPOWIADAJ, JAK TO SIĘ STAŁO?

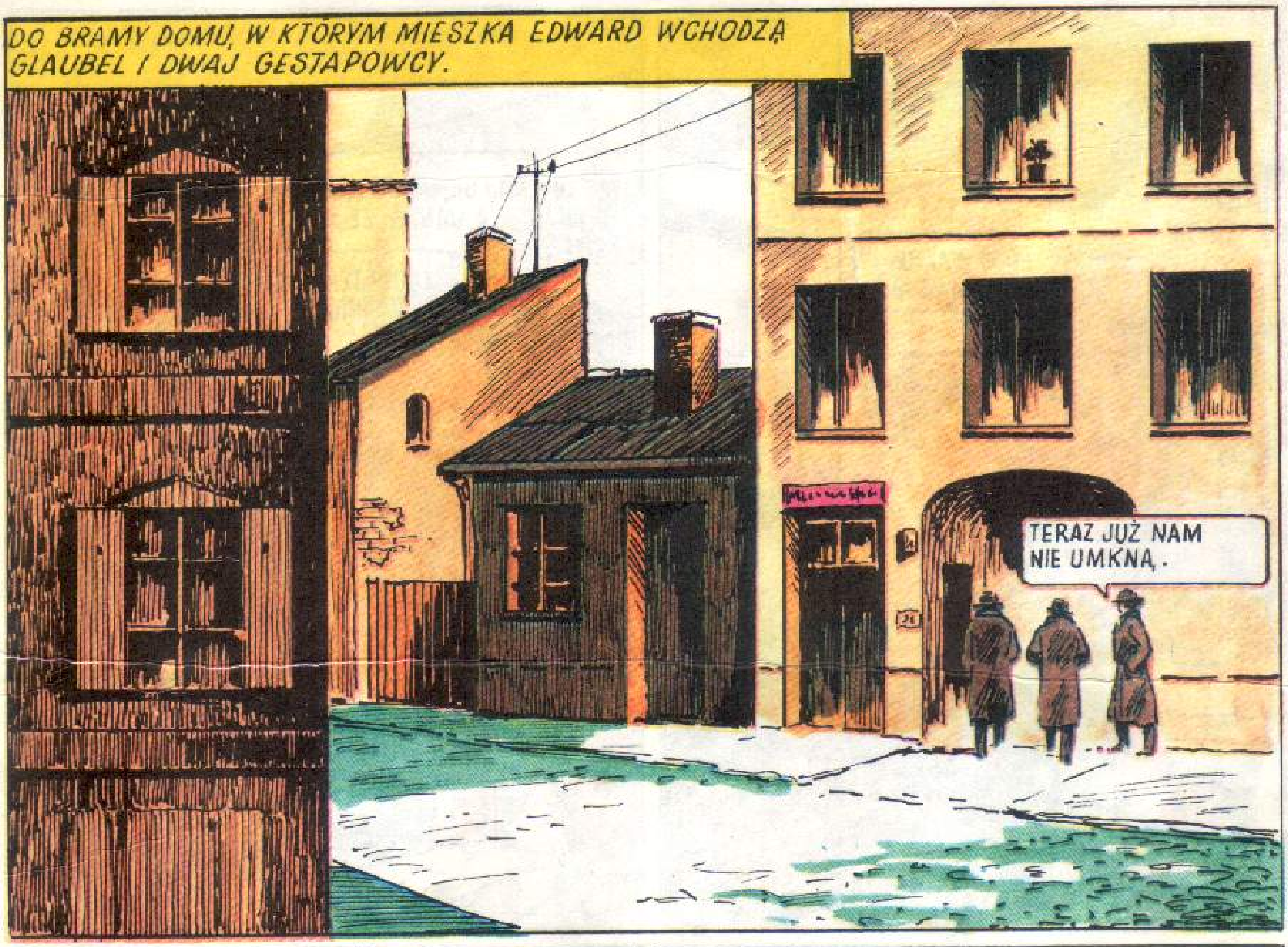
DO BRAMY DOMU, W KTÓRYM MIESZKA EDWARD WCHODZĄ GLAUBEL I DWAJ GESTAPOWCY.
TERAZ JUŻ NAM NIE UMKNĄ.

POSTĄPIŁEŚ ŹLE. NIE NALEŻAŁO WRACAĆ DO SIEBIE, A TYM BARDZIEJ PRZYCHODZIĆ TUTAJ. IDŹ JUŻ. ZA PÓŁ GODZINY BĘDZIE TU JANEK.

KTO TO MOŻE BYĆ?
BUM! BUM!

KTO TAM?
Z GAZOWNI, PROSZĘ PANA.
A JA MU UWIERZYŁEM!
TERAZ WYŚPIEWACIE WSZYSTKO!
MAMY DUŻO CZASU. POCZEKAMY NA WASZYCH WSPÓLNIKÓW.

KLOSS W MAŁEJ KAWIARENCE. JEST GODZINA 11,35...
WITAM, HERR OBERLEUTNANT. CO ZA MIŁE SPOTKANIE.
PROSZĘ, NIECH PAN SIADA.
CZY ZNALEŹLIŚCIE JUŻ SPRAWCÓW DYWERSJI U REILA?
DLACZEGO TO PANA INTERESUJE?
MOŻE MÓGŁBYM POMÓC?
NIE SĄDZĘ. SPIESZĘ SIĘ. ŻEGNAM PANA.
JEST GODZINA 11,50...
MAM NADZIEJĘ, ŻE SIĘ WKRÓTCE SPOTKAMY.

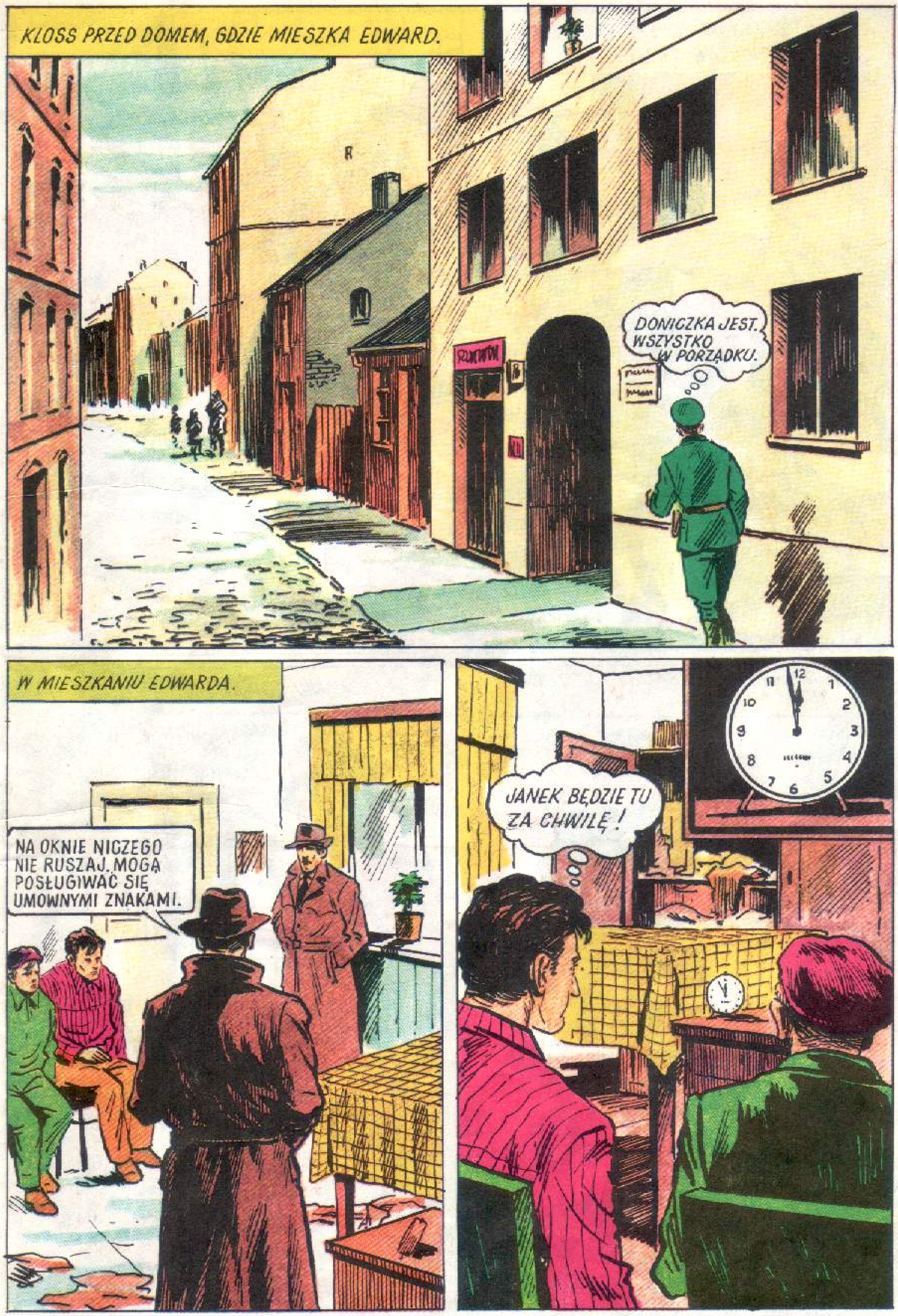
KLOSS PRZED DOMEM, GDZIE MIESZKA EDWARD.
DONICZKA JEST. WSZYSTKO W PORZĄDKU.
W MIESZKANIU EDWARDA.
NA OKNIE NICZEGO NIE RUSZAJ. MOGĄ POSŁUGIWAĆ SIĘ UMOWNYMI ZNAKAMI.
JANEK BĘDZIE TU ZA CHWILĘ!

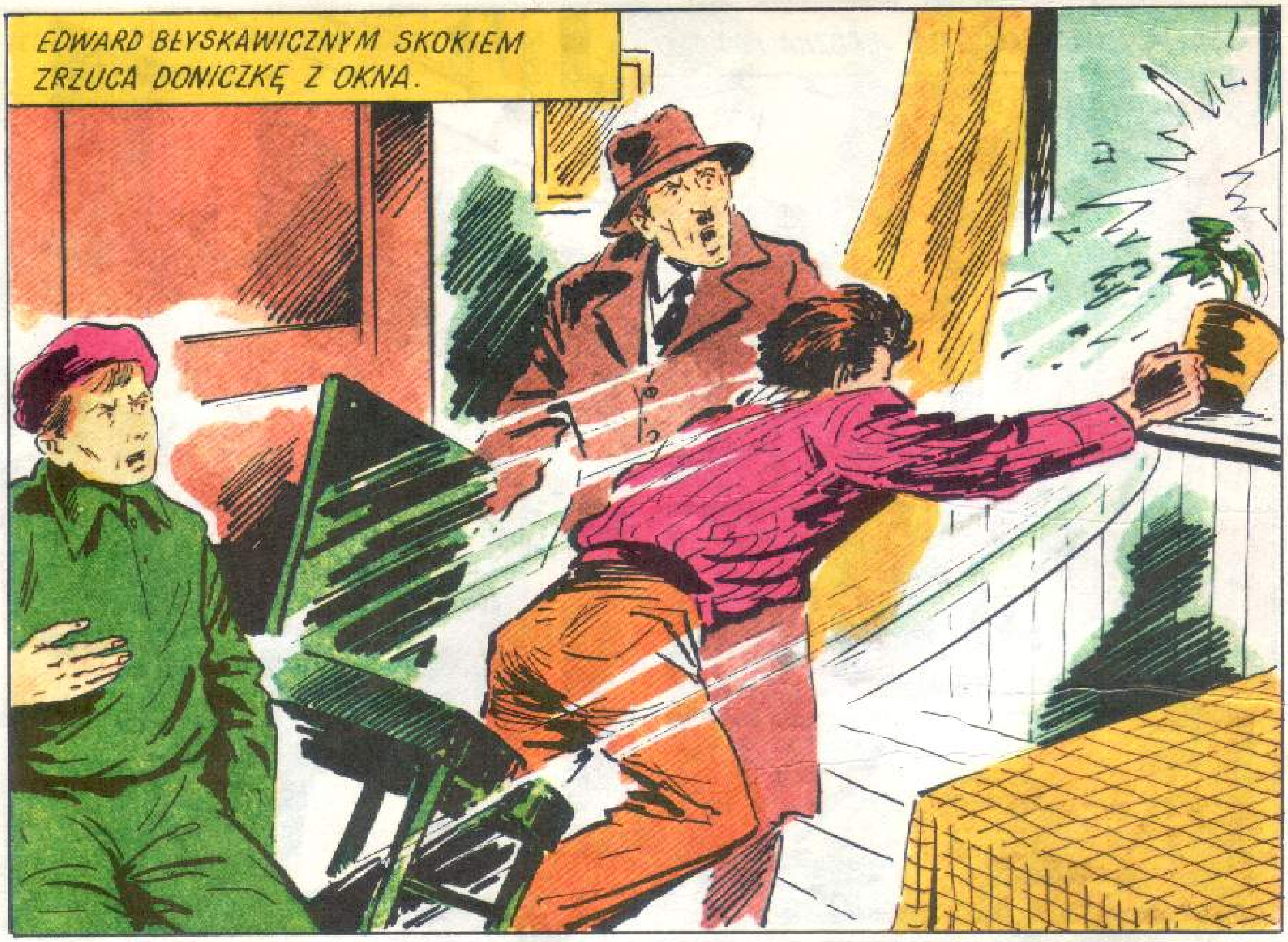
EDWARD BŁYSKAWICZNYM SKOKIEM ZRZUCA DONICZKĘ Z OKNA.

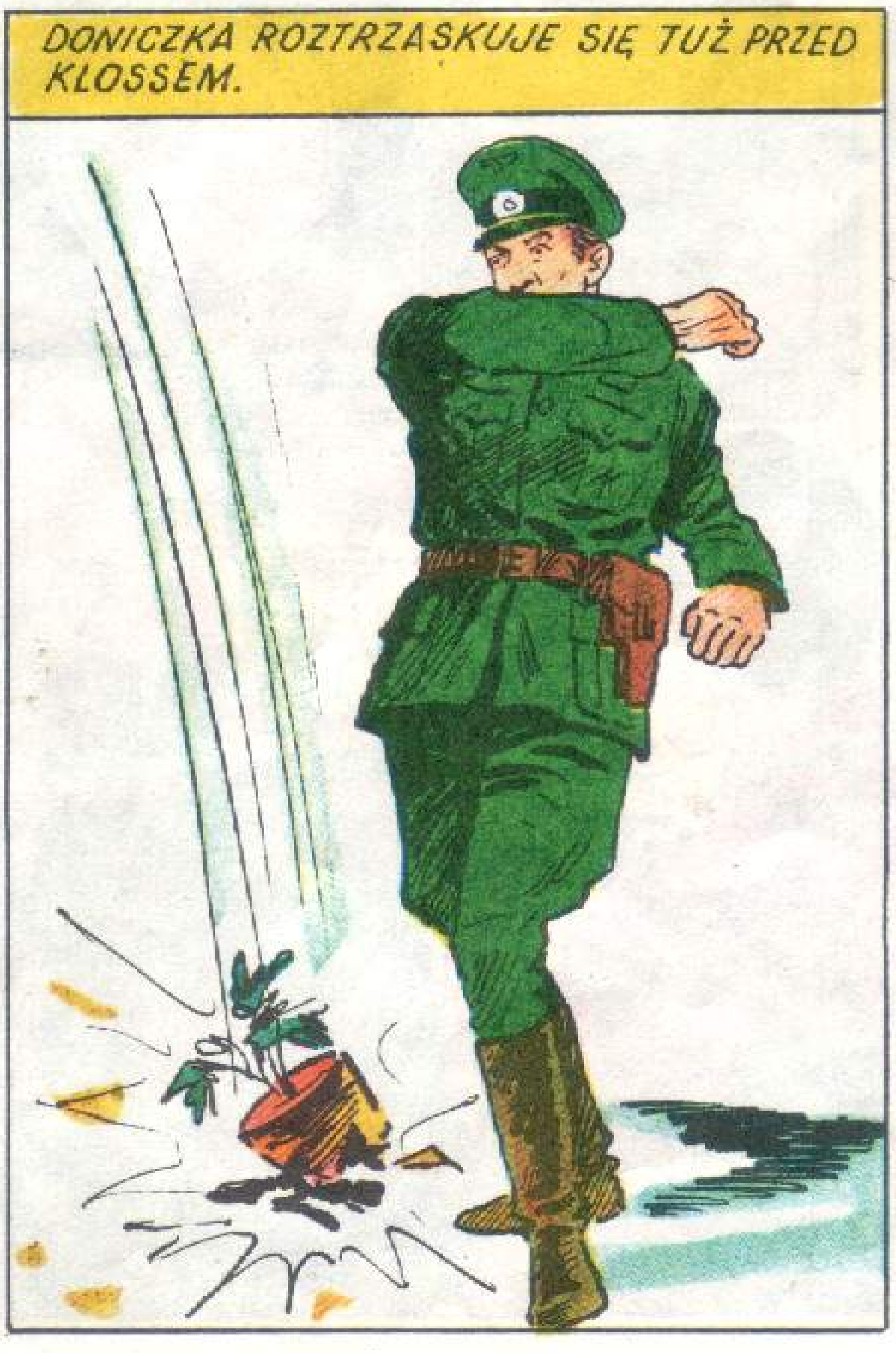
DONICZKA ROZTRZASKUJE SIĘ TUŻ PRZED KLOSSEM.

W MIESZKANIU EDWARDA.
ZAPŁACISZ MI ZA TO! GLAUBEL, KAŻ ZAMKNĄĆ ULICĘ!

KLOSS IDZIE DALEJ. WIDZI, ŻE ŻANDARMI ZAMYKAJĄ PRZEJŚCIE.
CO SIĘ STAŁO ?
OTRZYMALIŚMY ROZKAZ ZAMKNIĘCIA ULICY, HERR OBERLEUTNANT.
KLOSS MINĄŁ KORDON. Z PRZECIWNEJ STRONY ZBLIŻA SIĘ DANKA.
U EDWARDA KOCIOŁ, WRACAJ, ZA DZIESIĘĆ MINUT BĘDĘ W PARKU.
DANKA WCHODZI DO PARKU.

PANI POZWOLI? SPOTKALIŚMY SIĘ JUŻ U INŻYNIERA REILA... MARZYŁEM, ŻEBY PANIĄ ZNÓW ZOBACZYĆ...
PAN ŻARTUJE. NIESTETY, UMÓWIŁAM SIĘ...
DO SIEDZĄCYCH ZBLIŻA SIĘ KLOSS.
ROZUMIEM... ALE PROSZĘ ZOSTAWIĆ MI NADZIEJĘ...
CIĄGLE SIĘ SPOTYKAMY.
PRZYPADKOWO?

NIEDOBRZE, ŻE NAS WIDZIAŁ RAZEM.
SĄDZISZ, ŻE PRACUJE DLA GESTAPO ?
NIE WIEM... EDWARD WPADŁ. KAZIK CHYBA TEŻ.
JESTEM JUŻ SEKRETARKĄ REILA.
PULKOWSKI SIĘ ZGODZIŁ NA WSPÓŁPRACĘ ?
REIL DAŁ MU JESZCZE DWA DNI DO NAMYSŁU.
DO WIDZENIA. PRZYJDŹ WIECZOREM DO WARSZTATU BIELAKA.

GABINET BRUNNERA W GESTAPO.
PILNUJĘ TEJ POLKI, NOWEJ SEKRETARKI REILA.
CO O NIEJ WIESZ ?
MÓJ AGENT DONIÓSŁ, ŻE WIDYWAŁA SIĘ Z TRUCHANOWICZEM A RÓWNIEŻ Z RIOLETTO I KLOSSEM.
Z KLOSSEM ? TO CIEKAWE. A JAK TWÓJ KOCIOŁ ?
DO MOJEGO KOTŁA NA PEWNO KTOŚ WPADNIE.

KLOSS IDZIE NA UMÓWIONE SPOTKANIE Z DANKĄ.
JAN BIELAK WARSZTATY MECHANICZNE
GLAUBEL PRZEMYKA SIĘ NIE ZAUWAŻONY ZA DANKĄ.
GLAUBEL, UKRYTY ZA STERTĄ ZŁOMU, PRZYSŁUCHUJE SIĘ ROZMOWIE.
POJUTRZE O DZIESIĄTEJ RANO REIL I PULKOWSKI JADĄ NA POLIGON. PULKOWSKI NIE DAŁ JESZCZE ODPOWIEDZI.
REALIZUJEMY WIĘC WERSJĘ „POLIGON"
GLAUBEL POTRĄCA KAWAŁEK ŻELAZA.
CO TO ?
BANG

RĘCE DO GÓRY! MAM CIĘ NARESZCIE, KLOSS!
DANKA PODNOSI PISTOLET GLAUBELA.
GLAUBEL WYRYWA SIĘ KLOSSOWI I RZUCA SIĘ DO UCIECZKI. DANKA STRZELA...
TERAZ MAMY BARDZO MAŁO CZASU.

GABINET KLOSSA W ABWEHRZE.
HERR OBERLEUTNANT, PRZYSZEDŁ PAN PUSCHKE.
NIECH WEJDZIE.
PROSZĘ POWTÓRZYĆ!
... RIOLETTO JEST ANGIELSKIM SZPIEGIEM.
SKĄD PAN WIE?
BO... BO... CHCIAŁ MNIE KUPIĆ PRZED TRZEMA LATY W BERLINIE.
I KUPIŁ CIĘ! BYŁEŚ JEGO AGENTEM!...
NIE CHCĘ JUŻ DŁUŻEJ. ON MNIE ZABIJE. DLATEGO PRZYSZEDŁEM.

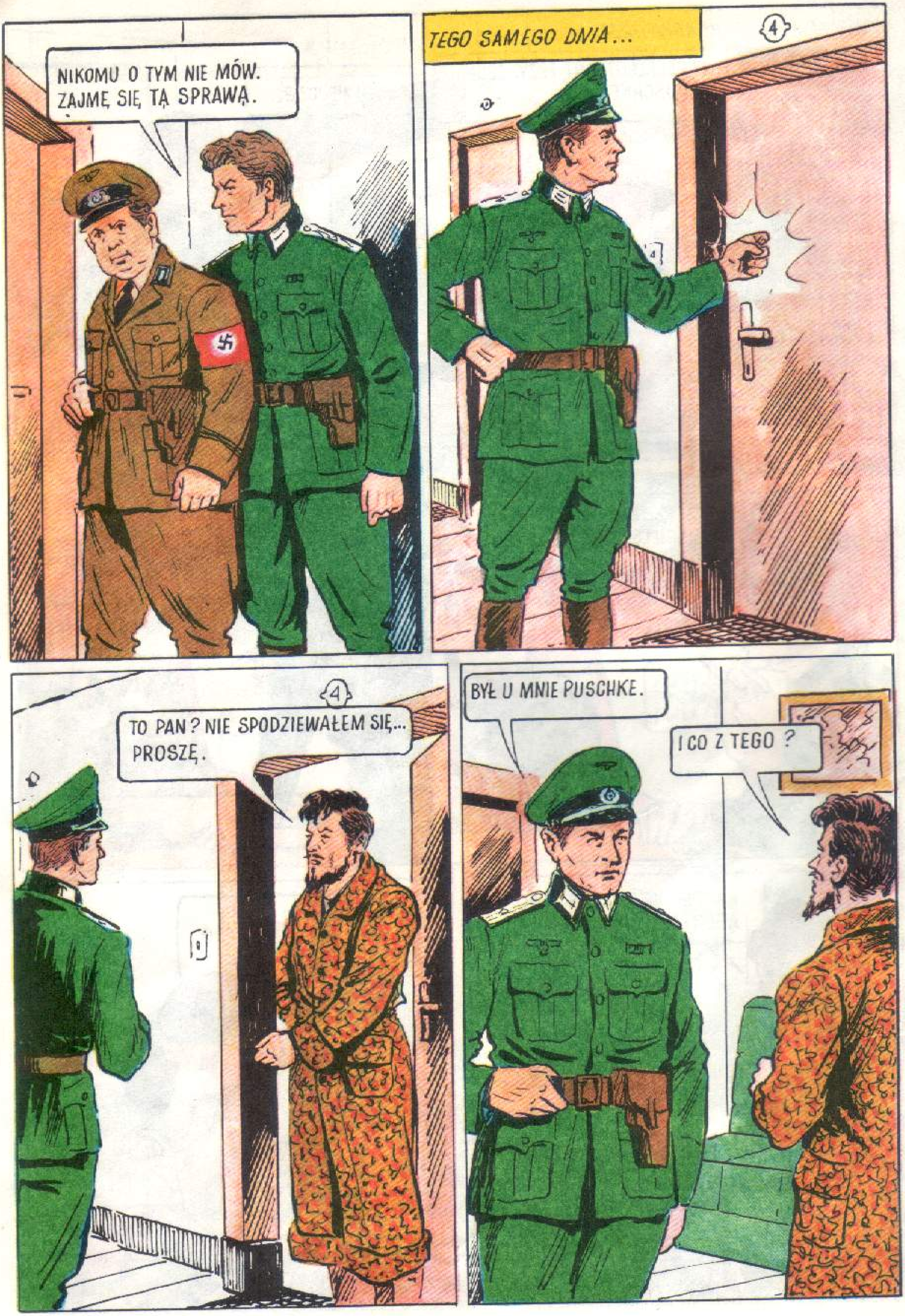

NIKOMU O TYM NIE MÓW. ZAJMĘ SIĘ TĄ SPRAWĄ.
TEGO SAMEGO DNIA...
TO PAN? NIE SPODZIEWAŁEM SIĘ... PROSZĘ.
BYŁ U MNIE PUSCHKE.
I CO Z TEGO?

MOŻE ZAGRAMY W OTWARTE KARTY ?
CO PAN PROPONUJE ?
BRUNNER OTRZYMA W PREZENCIE NIEJAKIEGO PUSCHKE.
ROZUMIEM.
MYŚLĘ, ŻE NAM OBU CHODZI O TĘ SAMĄ OSOBĘ, O PULKOWSKIEGO...
SPRZED ZAKŁADÓW REILA WYJEŻDŻA SAMOCHÓD Z PULKOWSKIM...

W LESIE PARTYZANCI PRZEBRANI ZA ŻANDARMÓW ZASTAWILI PUŁAPKĘ...
OTWIERAJ CZŁOWIEKU! NA CO CZEKASZ?
JEST PAN WOLNY, INŻYNIERZE PULKOWSKI.

GABINET BRUNNERA W GESTAPO.
GLAUBEL NIE ŻYJE, PULKOWSKI PORWANY.
POPEŁNIAŁEŚ BŁĘDY, BRUNNER.
JESTEŚ ZBYT PEWNY SIEBIE HANS... ZNAŁEŚ SEKRETARKĘ REILA ?
ZNAŁEM. I CO Z TEGO ?
I NIC O NIEJ NIE WIEDZIAŁEŚ, CO ?
NATOMIAST WIEM COŚ NIECOŚ O PUSCHKE.
MÓW.
PUSCHKE PRACUJE DLA ANGLIKÓW, USIŁOWAŁ ZWERBOWAĆ RIOLETTO. RADZĘ CI SZYBKO GO ARESZTOWAĆ.
JUŻ JA SIĘ NIM ZAJMĘ !

MIESZKANIE EDWARDA. DWÓCH SS-MANÓW PILNUJE EDWARDA I KAZIKA.
TO MOŻE TRWAĆ JESZCZE MIESIĄC.
CICHO, KTOŚ PUKA.
TYLKO BEZ ŻADNYCH SZTUCZEK, BO ZASTRZELĘ!
NA PROGU STOI LISTONOSZ.
CZY TU MIESZKA PAN EDWARD KANIA? MAM PACZKĘ.
DAWAJ JĄ I ZOSTANIESZ TUTAJ...
SS-MAN ZRYWA SZNUREK Z PACZKI.
PADNIJ!

WYBUCHA UKRYTA W PACZCE BOMBA. SS-MANI ZABICI.
BANG!

GABINET BRUNNERA.
MIAŁEŚ RACJĘ. TRZEBA BYŁO ARESZTOWAĆ GO WCZORAJ.
MÓWISZ O PUSCHKE?
TAK... POPEŁNIŁ SAMOBÓJSTWO.
RIOLETTO NIE ZAWIÓDŁ.
ZNALAZŁEM W JEGO MIESZKANIU DOWODY. BYŁ SZPIEGIEM.
DZYŃ! DZYŃ! DZYŃ!
CO? KOCIOŁ? NIEMOŻLIWE!!!

dzieckie zorganizowały w tym czasie obronę na kierunku stalingradzkim. Niemcy przesunęły swe główne siły pancerne z kierunku kaukaskiego na kierunek stalingradzki. 21.8.1942 r. Niemcy sforsowali Don osiągając w dwa dni później Wołgę na północ od Stalingradu, a 13.9. rozpoczęli szturm miasta. Tymczasem niemieckie natarcie na Kaukaz załamało się, zaś na innych odcinkach frontu, m. in. pod Demiańskiem, Leningradem i Rżewem radzieckie przeciwnatarcia wiązały znaczne siły nieprzyjaciela. Utrzymywanie tak olbrzymich obszarów wyczerpywało niemiecki potencjał. Czas płynął i każdy dzień przysparzał armii radzieckiej nowych jednostek bojowych i nowych zasobów uzbrojenia produkowanego przez zaplecze. Stosunek sił ulegał stopniowo zmianie na niekorzyść Niemców.

NA FRONTACH POZAEUROPEJSKICH (wiosna 1941 – jesień 1942 r.) działania rozwijały się nie mniej intensywnie jak na froncie wschodnim. **W Libii** stosunek sił zmienił się na korzyść Anglików, którzy w wyniku ofensywy rozpoczętej 18.11.1941 r. odzyskali Cyrenajkę, a następnie Benghazi. 21.1.1942 r. Niemcy przeszli jednak do kontrakcji odzyskując Benghazi i linię Gazala, a w końcu maja zaatakowali ponownie starając się zdobyć silnie umocniony Tobruk, którego załoga po walkach obronnych skapitulowała 21.6. Niemcy rozwinęli natarcie zbliżając się do El Alamein, gdzie zostali zatrzymani. Inicjatywa przeszła w ręce Anglików, którzy zmusili Niemców do wycofania się na pozycje wyjściowe. **Na Atlantyku** natężenie bitwy stopniowo malało głównie dzięki rosnącemu potencjałowi morskiemu USA. Konwoje były coraz bezpieczniejsze. Sukcesem Krigsmarine był udany powrót do Niemiec przez kanał La Manche wielkich liniowców: „Scharnhorst", „Gneisenau" i „Prinz Eugen". **Na Morzu Śródziemnym** zwalczano skutecznie zaopatrzenie dla wojsk niemieckich w Afryce. Przewaga w siłach powietrznych pozwalała sprzymierzonym rozwinąć na olbrzymią skalę bombardowania Niemiec, co znacznie osłabiło niemiecką produkcję przemysłową. **Na Dalekim Wschodzie** sukcesy Niemiec w Europie wpłynęły korzystnie na sytuację Japonii. Jej trwająca już cztery lata wojna z Chinami przedłużała się. Chiny były zaopatrywane głównie przez USA drogą birmańską. W 1940 r. pod wpływem presji Japonii Anglia musiała się zgodzić na zamknięcie tej drogi. Kolonie holenderskie – Indonezja zostały pozbawione metropolii. Na terenie Indochin Japończycy zaczęli zakładać swe bazy wojskowe w oparciu o wymuszoną umowę z rządem Vichy. Ekspansja japońska zaniepokoiła jednak Stany Zjednoczone, które zamknęły Japonii kredyty naftowe. Japonia została zmuszona do zdobycia źródeł naftowych w Indonezji, a tym samym do rozpoczęcia wojny. 7.12.1941 r. japońskie lotnictwo i flota uderzyły bez wypowiedzenia wojny na Pearl Harbor – największą bazę morską USA na Hawajach, zadając Amerykanom dotkliwe straty. 1.1.1942 r. 26 państw podpisało akt sojuszu Narodów Zjednoczonych zobowiązując się dostarczać swe zasoby do walki z państwami osi, jednak Japończycy rozwinęli błyskawiczną ekspansję opanowując Filipiny oraz wyspy Borneo i Celebes i Nową Brytanię na Archipelagu Malajskim, wtargnęli do Birmy, wylądowali w Nowej Gwinei i na wyspach Salomona na Oceanie Spokojnym; równocześnie walczyli oni o panowanie na Oceanie Spokojnym zadając sprzymierzonym ciężkie straty. Zasadniczy zwrot nastąpił latem 1942 r. kiedy japońskie ataki na wyspę Midway, port Moresby i na wyspy Salomona skończyły się niepowodzeniem. Od tej pory Japonia wyczerpawszy swe siły zaczepne skazana była na defensywę (również i w Chinach).

W następnym zeszycie pt. „Hasło" d.c. kroniki: przełom w wojnie (listopad 1942 – grudzień 1943) – sukcesy Armii Radzieckiej na froncie wschodnim oraz walki wojsk sprzymierzonych z Niemcami na innych frontach wojny.

Wydawnictwo „Sport i Turystyka", Warszawa 1986. Wydanie II. Nakład 100.250 egz. P-44. Drukowano w Łódzkich Zakładach Graficznych. Zam. 122/11/86.

Cena zł 67+3.– na Krajowy Fundusz na Rzecz Dzieci

DALSZE PRZYGODY KAPITANA KLOSSA w następnym zeszycie p t. „HASŁO"

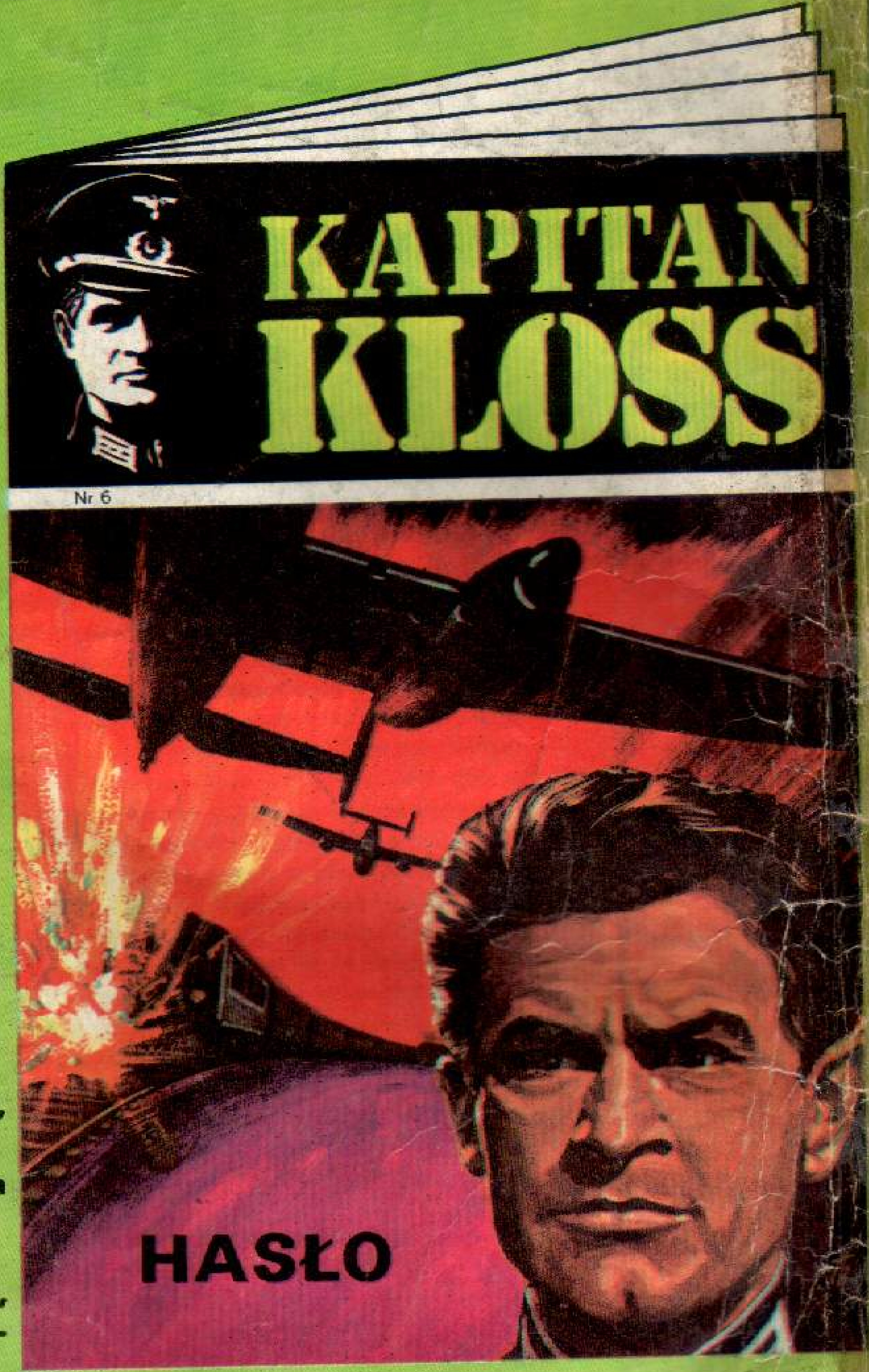

VORMANN:
Znałeś hasło i odzew, Kloss! Jesteś agentem wroga i równocześnie oficerem Abwehry!...
KLOSS:
Nie wiem o czym mówisz, ale dziwię się, że nie zameldowałeś o tym Elertowi...

CZY VORMANN ZADENUNCJUJE KLOSSA?
KTO ZDRADZIŁ HASŁO?

Odpowiedź na te pytania znajdziecie w następnym zeszycie PT. „H A S Ł O".

Zeszyty tej serii są do nabycia w kioskach „Ruchu".